

Προπτυχιακή Εργασία

Χαλμούκου Χριστίνα

Σύνταγμα και Αρχές της Πολιτικής Δικονομίας

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΛΕΝΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΑΡΥΓΙΑΝΝΗ
Α.Μ. 1340199405472

ΘΕΜΑ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΚΑΙ
ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Α.Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήνα, Δεκέμβριος 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	4
II. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΡΧΩΝ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ...5	
III. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....6	
3.1. Γενικά.....	6
3.2. Η αρχή της ισότητας των διαδικών.....	7
3.3. Οι αρχές της δημοσιότητας και της μυστικότητας.....	8
3.4. Η αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης.....	9
3.5. Η αρχή της καλής πίστης. Το καθήκον αληθείας.....	9
3.6. Η αρχή του αμεταθέτου της εξουσίας του νόμιμου δικαστή.....	10
3.7. Η αρχή της δίκαιης δίκης.....	10
I.V. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	11
4.1. Το άρθρο 20 παρ.1 του Συντάγματος.....	11
4.2. Νομική θεμελίωση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας στην ελληνική έννομη τάξη.....	13
4.3. Φορείς του δικαιώματος.....	14
V. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	

.....15	
5.1. Το δικαίωμα εκδόσεως αποφάσεως επί της ουσίας.....15	
5.2. Το δικαίωμα λήψης ασφαλιστικών μέτρων.....16	
5.3. Το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης.....17	
5.4. Το δικαίωμα αποδείξεως.....18	
5.5. Το δικαίωμα των ενδίκων μέσων.....19	
5.5.1. Εισαγωγή.....19	
5.5.2. Θεωρίες για την Συνταγματική προστασία ή μη των ενδίκων μέσων20	

V.I. ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....22	
---	--

VII. ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ.....23	
---	--

VIII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....24	
---------------------------	--

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....26	
---------------------	--

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ως θεμελιακές αρχές της πολιτικής δικονομίας νοούνται συγκεκριμένα αξιώματα, στα οποία στηρίζεται η δικαιοσύνη της δίκης, τόσο ως έννομης σχέσης αλλά και ως διαδικασίας. Κοινό γνώρισμα όλων των αρχών που καθιερώνουν τα άρθρα 106 έως 116 του ΚποΛΔ είναι η κατοχύρωση της αξιοπρέπειας του διαδικού τόσο απέναντι στον αντίδικο όσο και απέναντι στο δικαστή αλλά και στη δημόσια διοίκηση. Η έννομη τάξη τον μεταχειρίζεται πλέον ως ενεργό υποκείμενο και όχι ως αντικείμενο της δίκης σύμφωνα άλλωστε και με την αρχή του Συντάγματος στο άρθρο 2παρ.1 «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».

Το Σύνταγμα ως «υπέρτατος νόμος» (suprema lex), βρίσκεται στην κορυφή της ιεραρχίας της έννομης τάξης. Ιδιαίτερα το σύγχρονο Σύνταγμα είναι ο καθολικός νόμος, ο καθολικός ρυθμιστής της συνολικής έννομης τάξης. Το περιεχόμενό του δεν συστήνει απλά και μόνο το πολίτευμα και την οργάνωση της κρατικής εξουσίας αλλά συγχρόνως λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλείδα μίας σειράς δικαιωμάτων ατομικών και κοινωνικών. Οι αρχές της πολιτικής δικονομίας είναι και αυτές μέρος του προστατευτικού πλέγματος του Συντάγματος μια και όλες έχουν ως στόχο την δίκαιη δίκη αλλά και την πληρέστερη παροχή εννόμου προστασίας. Στο άρθρο 20 παρ.1 του Συντάγματος κατοχυρώνεται η αξίωση του καθενός ν'ακουστεί από τα δικαστήρια και να τους ζητήσει έννομη προστασία, κάθε φορά που επικαλείται ότι έχει προσβληθεί κάποιο δικαίωμά του ή κάποιο έννομο συμφέρον του.

Η δεσμευτικότητα των Αρχών της Πολιτικής Δικονομίας και των Συνταγματικών επιταγών είναι αναμφισβήτητη και αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία της έννομης τάξης γι'αυτό άλλωστε και η μη τήρησή τους επισύρει επιζήμιες κυρώσεις.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΡΧΩΝ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Πρίν από τη συγκρότηση των μικρών κοινωνιών, ο μόνος τρόπος απονομής της δικαιοσύνης αλλά και ικανοποίησης των προσβαλλόμενων δικαιωμάτων ήταν η αυτοδικία. Με την έννοια ότι όποιος κατά την άποψή του είχε δίκιο αναλάμβανε με δικά του μέσα να ικανοποιήσει την αξίωσή του. Σύντομα όμως και με την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών, διαπιστώθηκε ότι αυτός ο τρόπος ήταν εσφαλμένος από πολλές απόψεις. Έτσι κρίθηκε σκοπιμότερο να προτιμάται η λύση των διαφορών από τρίτο πρόσωπο κοινής εμπιστοσύνης των αντιδίκων. Εν συνεχεία με την ανάπτυξη των πόλεων και συντεχνιών επήλθε και η ανάθεση της απονομής της δικαιοσύνης σε συγκεκριμένα πρόσωπα τα οποία όφειλαν να επιληφθούν όταν ανέκυπτε κάποια διαφορά, προκειμένου να βρουν λύση στο όνομα της πόλεως, της συντεχνίας, κ.λ.π.

Από τις πόλεις και τις συντεχνίες, την παροχή εννόμου προστασίας ανέλαβε το Κράτος, με αποκλεισμό κάθε άλλου, απαγορεύοντας την αυτοδικία, η οποία και χαρακτηρίζεται αξιόποινη πράξη. Σήμερα υπάρχουν εντεταλμένα όργανα απονομής της δικαιοσύνης, τα οποία καλούνται δικαστήρια η δε εξουσία τους καλείται δικαιοδοσία.

Με την συγκρότηση των δικαστηρίων αναπτύχθηκε και ένα ολόκληρο δικαιοσύνη σύστημα σύμφωνα με το οποίο λειτουργεί η απονομή της δικαιοσύνης. Οι αρχές της πολιτικής δίκης είχαν ως πηγή έμπνευσης τις ιδεολογικές αρχές της Γαλλικής Επανάστασης και για πρώτη φορά εμφανίστηκαν στη Γερμανία, τον 19ο αιώνα, με την μορφή πολιτικών συνθημάτων ως αντίδραση στο τότε ανελεύθερο διαδικαστικό σύστημα της κοινής γερμανικής δικονομίας.

Το αποτέλεσμα ήταν να γιγαντωθεί ένα κίνημα όλων των φιλελεύθερων ανθρώπων και όχι μόνο των δικονομολόγων, προκειμένου να διασφαλιστεί όσο το δυνατόν καλύτερα η παροχή εννόμου προστασίας μέσα από μία σειρά απαράβατων αρχών.

III. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

3.1. Γενικά

Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας στα άρθρα 106 έως 116 κατοχυρώνει τις θεμελιακές αρχές της πολιτικής δίκης. Συγκεκριμένα κατοχυρώνονται οι ακόλουθες αρχές: η διαθετική αρχή, η αρχή της αυτεπάγγελτης δικαστικής διάγνωσης, η συζητητική αρχή, η ανακριτική αρχή, η αρχή του αυτεπάγγελτου καθορισμού των αποδεικτικών μέσων στα οποία θα στηριχθεί το δικαστήριο, η αρχή της πρωτοβουλίας των διαδίκων, η αρχή του αμεταθέτου της εξουσίας του νόμιμου δικαστή, η αρχή της ισότητας των διαδίκων, η αρχή της πρόσβασης των διαδίκων σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας, η αρχή της τήρησης προδικασίας, η αρχή της δημοσιότητας, η αρχή της έγγραφης και προφορικής διεξαγωγής της δίκης - η αρχή της αμεσότητας της διαδικασίας και τέλος η αρχή της έντιμης συμπεριφοράς των διαδίκων.

Το Σύνταγμα επίσης με μία σειρά άρθρων όπως το άρθρο 4 παρ.1Σ, το άρθρο 110 παρ.1Σ, το άρθρο 20Σ, το άρθρο 93Σ, το άρθρο 8Σ αλλά και πλείστα άλλα, διασφαλίζει τις ως άνω αρχές.

Παράλληλα η ΕΣΔΑ αποτελεί σημαντική ασφαλιστική δικλείδα μια και στα αδιαμφισβήτητα δικαιώματα και ελευθερίες υπάγονται οι ως άνω αρχές.

3.2. Η αρχή της ισότητας των διαδίκων

Ειδική εκδήλωση της αρχής της ισότητας των ελλήνων πολιτών ενώπιον του νόμου που καθιερώνει το Σύνταγμα στο άρθρο 4 παρ.1, αποτελεί η αρχή της ισότητας των διαδίκων που διατυπώνει ο ΚΠολΔ στο άρθρο 110 παρ.1. Η θεμελιακή αυτή δικονομική αρχή συνιστά ειδικότερη εκδήλωση της συνταγματικής επιταγής για την ίση νομοθετική μεταχείριση των Ελλήνων και αφ'ετέρου της αρχής της δίκαιης δίκης (ΕΣΔΑ 6 παρ.1). Σύμφωνα με την αρχή αυτή οι διάδικοι (ημεδαποί ή αλλοδαποί), έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις και καθήκοντα και δικαιούνται να απολαμβάνουν κάτω από τις ίδιες προϋποθέσεις την ίδια μεταχείριση από το δικαστή.

Κατ'εξίρεση καθιερώνονται ορισμένα διαδικαστικά προνόμια και μειονεκτήματα, πχ η θέση του εναγόμενου είναι πλεονεκτικότερη από τη θέση του ενάγοντα, μια και η κατοικία του εναγομένου καθορίζει την τοπική αρμοδιότητα του δικαστηρίου (εξίρεση άρθρο 616 ΚπολΔ).

Η αρχή της παροχής στους διαδίκους ίσων όπλων επιβάλλεται για την σωστή διεξαγωγή του δικαστικού αγώνα. Κάποια παραδείγματα είναι η απαγόρευση δικαστικής αυθαιρεσίας σε βάρος ενός από τους διαδίκους. Επιπλέον δε, είναι απαραίτητη η μετάφραση όλων των διαδικαστικών εγγράφων σε περίπτωση που κάποιος διάδικος δεν γνωρίζει την ελληνική γλώσσα.

3.3. Οι αρχές της δημοσιότητας και της μυστικότητας

Η αρχή της δημοσιότητας της διαδικασίας καθιερώνεται ως εγγύηση ελέγχου του έργου των δικαστηρίων από τη λαϊκή κυριαρχία, ως πηγή κάθε κρατικής εξουσίας (Σ 1παρ3) και συνίσταται στη δυνατότητα τρίτων να έχουν πρόσβαση στη διεξαγωγή, αλλά και στο υλικό της δίκης (Σ 93 παρ.2, ΚπολΔ 113). Επίσης οποιοσδήποτε μπορεί να ασκήσει τεκμηριωμένη κριτική στις πράξεις και παραλείψεις των δικαστηρίων και ιδίως στο σκεπτικό της απόφασής τους. Βεβαίως η δημοσιότητα της δίκης δεν θα πρέπει να λειτουργεί ως μέσο άσκησης πίεσης στους δικαστές που πρόκειται να εκδώσουν την δικαστική απόφαση. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι θεμιτή η αναστολή της δημοσιότητας και ίσως η απαγόρευση της τηλεοπτικής κάλυψης της δίκης. Η δικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά παράβαση της αρχής της δημοσιότητας υπόκειται σε έφεση και αναίρεση.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να διατάξει την διεξαγωγή της δίκης «κεκλεισμένων των θυρών». Η ρύθμιση αυτή πρέπει να πούμε ότι έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 93 παρ.2 του Συντάγματος κατά το οποίο η δικαστική άρση της δημοσιότητας στο ακροατήριο επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που είναι βλαπτική για τα χρηστά ήθη ή σε περίπτωση που συντρέχουν λόγοι προστασίας της ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής των διαδίκων.

Η αρχή της δημοσιότητας δικαιολογείται γιατί έτσι είναι εφικτός ο έλεγχος της αμεροληψίας του δικαστή, μια και ο δικαστής γίνεται προσεκτικότερος και αφετέρου ενισχύεται η πεποίθηση των διαδίκων και των τρίτων στα δικαστήρια.

3.4. Η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως

Η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως ως ειδική εκδήλωση της αρχής της ισότητας, θεμελιώνει το δικαίωμα των διαδίκων ή των αντιπροσώπων τους και των πληρεξουσίων τους, να παρευρίσκονται σε κάθε συζήτηση στο δικαστήριο αλλά και σε κάθε άλλη διαδικαστική πράξη. Όταν λοιπόν παρευρίσκονται θα πρέπει να τους δίνεται ο λόγος και έτσι να διασφαλίζεται η κατάλληλη ακρόαση. Επίσης δίδεται το πλεονέκτημα στο δικαστή να ακούσει τις αντίθετες απόψεις και έτσι να οδηγηθεί σε όσο το δυνατό ασφαλέστερα συμπεράσματα.

3.5. Η αρχή της καλής πίστης. Το καθήκον αληθείας

Από το άρθρο 25 παρ.3 του Συντάγματος απορρέει και η αρχή της καλής πίστης μια και απαγορεύει την καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Ο ΚπολΔ στο άρθρο 116 καθιερώνει ρητά το καθήκον αληθείας και την τήρηση των κανόνων των χρηστών ηθών και της καλής πίστεως. Έτσι θα πρέπει να αποφεύγουν τη χρήση παρανόμων και ανηθικών μέσων καθώς και την προβολή αναληθών ισχυρισμών με επίγνωση της αναλήθειας αλλά και την άρνηση αληθών ισχυρισμών με επίγνωση της αλήθειας. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι ορατός ο κίνδυνος είτε ποινικής, είτε αστικής ευθύνης.

Η αρχή αυτή διασφαλίζει την κατάσταση εμπιστοσύνης που είτε έχει διαμορφωθεί, είτε αναμένεται να

διαμορφωθεί και απαγορεύει τον αιφνίδιο κλωνισμό που έρχεται σε αντίθεση με τα χρηστά ήθη.

3.6. Η αρχή του αμεταθέτου της εξουσίας του νόμιμου δικαστή

Κατά το άρθρο 8 του Συντάγματος, κανένας δεν στερείται χωρίς τη θέλησή του το δικαστή που του έχει ορίσει ο νόμος. Δικαστικές επιτροπές και έκτακτα δικαστήρια, με οποιοδήποτε όνομα, δεν επιτρέπεται να συσταθούν. Επίσης το άρθρο 109 του ΚπολΔ, δεν επιτρέπει την αφαίρεση από κανέναν, δίχως τη θέλησή του, του δικαστή που ορίζει ο νόμος γι'αυτόν. Επιπλέον σύμφωνα με την ΕΣΔΑ στο άρθρο 6παρ.1 πρόκειται για το δικαστή που έχει οριστεί και φέρει τις εγγυήσεις της αμεροληψίας και της ανεξάρτητης κρίσης. Πρόκειται για ένα θεσμό θεμελιακό του κράτους δικαίου, ο οποίος και διακηρύσσεται πανηγυρικώς από το Σύνταγμα, με το άρθρο 87 παρ.1 και 2 .

Ως δικαστής στο άρθρο 8 του Συντάγματος νοούνται τόσο τα δικαστήρια, ως όργανα της πολιτείας, όσο και τα φυσικά πρόσωπα των δικαστών που τα συγκροτούν.

Ο θεσμός αυτός είναι σημαντικός τόσο στον ελληνικό δικαιοχώρο όσο και στις έννομες τάξεις άλλων κρατών. Για παράδειγμα το γερμανικό ομοσπονδιακό δικαστήριο έχει ακυρώσει απόφαση που εκδόθηκε από δικαστήριο με σύνθεση τελευταίας στιγμής.

3.7. Η αρχή της δίκαιης δίκης

Μία από τις αρχές που κατοχυρώνει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι το δικαίωμα στη χρηστή απονομή της δικαιοσύνης. Το άρθρο 6 της Σύμβασης μνημονεύει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί ή υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός λογικής προθεσμίας, από ανεξάρτητο, αμερόληπτο και νόμιμο δικαστήριο. Η δίκαιη δίκη είναι δικαίωμα που κατοχυρώνει και το Σύνταγμα μια και είναι απόρροια του δικαιώματος δικαστικής προστασίας του άρθρου 20 παρ.1. Ένα δικαίωμα βασικό μια και η παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατίας αφού κατοχυρώνει μέσα σε πλείστα άλλα την προστασία της αξίας του ανθρώπου και το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας.

I.V. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

4.1. Το άρθρο 20 παρ.1 του Συντάγματος

Κατά την ελληνική συνταγματική ρύθμιση δίδεται σε όλους μας δημόσια αξίωση απέναντι στα αρμόδια τακτικά δικαστήρια της χώρας για ακρόαση και έννομη προστασία (Σ 20παρ.1,2). Η παραίτηση από την αξίωση αυτή είναι άκυρη, γιατί η δυνατότητα δικαστικού ελέγχου δεν αφορά μόνο το συμφέρον του διαδίκου, αλλά και το γενικό συμφέρον.

Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας όπως αυτό κατοχυρώνεται από το άρθρο 20 του Συντάγματος, εμπεριέχει τα ακόλουθα επί μέρους δικαιώματα : Το δικαίωμα για ελεύθερη πρόσβαση στα δικαστήρια και έκδοση αποφάσεων στην ουσία της υπόθεσης. Το δικαίωμα για λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Το δικαίωμα για αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων με συνδρομή των οργάνων εκτελέσεως. Στο δικαίωμα δικαστικής προστασίας εμπεριέχεται και το δικαίωμα αποδείξεως, ενώ σύμφωνα με κάποιες απόψεις εμπεριέχεται και το δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων.

Η μεγάλη σημασία που έχει η δικαστική προστασία οδήγησε στην κατοχύρωσή της τόσο στα νεότερα Συντάγματα πολλών Κρατών αλλά και με Διεθνής Συμβάσεις . Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών του έτους 1948, κατοχύρωσε με το άρθρο 10 δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1952, προβλέπει το συγκεκριμένο δικαίωμα στο άρθρο 6 παρ.1. Επίσης η ίδια Σύμβαση στο άρθρο 13 ορίζει: «Παν πρόσωπον, του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασης διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

Η συνταγματική διάταξη του άρθρου 20 παρ.1 έχει αντικειμενική – θεσμική και υποκειμενική διάσταση. Από τη μία πλευρά κατοχυρώνεται αντικειμενική αρχή δικονομικού δικαίου, την οποία οφείλει να ακολουθεί ο κοινός νομοθέτης κατά την θέσπιση κανόνων οργάνωσης και λειτουργίας της δικαιοσύνης, ενώ ταυτόχρονα κατοχυρώνεται το ατομικό δικαίωμα για παροχή έννομης προστασίας. Το δικαίωμα σε δίκη καθώς και η προστασία δικαιωμάτων και συμφερόντων του ατόμου αποτελούν εγγυήσεις του Συντάγματος για την επίλυση τόσο των διαφορών όσο και εκφράσεις ενός συστήματος προστασίας το οποίο διαφυλάττει την αξιοπιστία. Είναι εξίσου σημαντικό να τονισθεί ότι το άρθρο 20 παρ1 του Συντάγματος δεν ανήκει στις διατάξεις που μπορούν να ανασταλούν κατά το άρθρο 48 παρ.1 του Συντάγματος.

4.2. Νομική θεμελίωση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας

στην ελληνική έννομη τάξη

Είναι πράγματι χαρακτηριστικό για τις ιδεολογικές τάσεις από τις οποίες εμφορούντο οι Έλληνες, με βάση τις αρχές της Ελληνικής Επανάστασης και του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα κατά των Τούρκων, όπως επίσης και για τη μορφή που επιδίωκαν να έχει το ανεξάρτητο Ελληνικό Κράτος, ότι στο Σύνταγμα της Τροιζήνας (1827) περιείχετο διάταξη σύμφωνα με την οποία «κανείς δεν δύναται να αποφύγει το ανήκον δικαστήριο, ουδέ να εμποδισθή, από το να καταφύγει εις αυτό», με συνέπεια να κατοχυρώνεται ρητά το δικαίωμα δικαστικής προστασίας και προσφυγής στα δικαστήρια.

Έκτοτε ο Έλληνας συντακτικός νομοθέτης αφού έλαβε υπόψη του κείμενα που ήδη αναγνώριζαν το δικαίωμα δικαστικής προστασίας θέσπισε το άρθρο 20 του Συντάγματος. Από πλευράς όμως ελληνικής έννομης τάξης η αξίωση για παροχή δικαστικής προστασίας δεν θεμελιώνεται μόνο στη διάταξη του άρθρου 20 παρ.1 Σ, αλλά και σε άλλες διατάξεις άλλοτε του Συντάγματος, άλλοτε διεθνών συμβάσεων και άλλοτε κοινών νόμων. Έτσι ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε κάποια άρθρα του Συντάγματος όπως το άρθρο 26Σ, το οποίο καθιερώνει συνταγματικά το χωρισμό των τριών βασικών κρατικών λειτουργιών-της εκτελεστικής, της νομοθετικής και της δικαστικής. Επίσης το άρθρο 87Σ το οποίο θεσπίζει ότι «η δικαιοσύνη απονέμεται από τα δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς δικαστές, που απολαμβάνουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία». Επιπλέον τα άρθρα 93Σ έως 100Σ στα οποία καθορίζεται η ειδικότερη δικαιοδοσία των δικαστηρίων, συνάγεται έμμεσα αλλά σαφώς, ότι παρέχεται ταυτόχρονα το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια για παροχή δικαστικής προστασίας στις υποθέσεις των προσώπων. Εξάλλου μελετώντας το Σύνταγμα θα διαπιστώσουμε ότι ακόμα και οι διατάξεις των άρθρων 4Σ έως 25Σ που κατοχυρώνουν συνταγματικά ατομικά-κοινωνικά δικαιώματα «προστατεύουν» αυτό το δικαίωμα της εννόμου προστασίας.

4.3. Φορείς του δικαιώματος

Το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια για παροχή δικαστικής προστασίας, παρέχεται σε κάθε πρόσωπο, φυσικό, ή νομικό, ημεδαπό ή αλλοδαπό. Όπως ήδη αναφέρθηκε αυτό κατοχύρывается ιδίως με τη διάταξη του άρθρου 20 παρ.1Σ αλλά και με αντίστοιχες διατάξεις διεθνών συνθηκών τις οποίες έχει επικυρώσει η Ελλάδα όπως αυτή του άρθρου 6 παρ.1 της ΕΣΔΑ.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι το δικαίωμα των αλλοδαπών δεν ήταν ανέκαθεν κατοχυρωμένο. Είναι γεγονός ότι υπήρχε πρόβλημα ως προς την δικονομική μεταχείριση των αλλοδαπών και ειδικότερα της αναγνώρισης σ'αυτούς της δικαιοδοσίας δικαστικής προστασίας. Επιπλέον πρέπει να επισημανθεί ότι η μη αναγνώριση αυτού του δικαιώματος στους αλλοδαπούς δεν περιοριζότο μόνο στο επίπεδο του συνταγματικού δικαίου αλλά και στο επίπεδο του κοινού δικονομικού δικαίου.

Τελικά η επίλυση του προβλήματος αυτού δόθηκε με την εισαγωγή του νέου Ελληνικού ΚΠολΔ ο οποίος στο άρθρο 3 εξίσωσε τελείως από πλευράς διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων ημεδαπούς και αλλοδαπούς.

Η εξίσωση αλλοδαπών και ημεδαπών ως προς το θέμα της διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων, μπορούμε να πούμε ότι τελειοποιήθηκε με το άρθρο 7 και 126 του ΕισΝΑΚ. Ειδικότερα το άρθρο 126 ορίζει ότι «οι αλλοδαποί υπάγονται εις την δικαιοδοσίαν των ημεδαπών δικαστηρίων, δυνάμενοι να εναγάωσιν ή να εναχθώσιν ως και οι ημεδαποί, κατά τας περί δωσδικίων κειμένας διατάξεις».

Ειδικά για το ζήτημα που προαναφέρθηκε θα πρέπει να ληφθεί ότι, στη σύγχρονη εποχή δεν νοείται απολύτως καμιά διαφοροποίηση και δη δικονομικής φύσεως, μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών. Οι έννομες τάξεις των φιλελεύθερων και δημοκρατικών κρατών, αποδέχονται το δικαίωμα της ελεύθερης προσφυγής και προσβάσεως στα δικαστήρια της ημεδαπής, για παροχή έννομης προστασίας.

V. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

5.1 Το δικαίωμα εκδόσεως αποφάσεως επί της ουσίας

Η φύση της δικαιοδοτικής εξουσίας συνίσταται στην υποχρέωση των αρμοδίων οργάνων του Κράτους για απονομή της δικαιοσύνης. Αυτό είναι εφικτό μόνο με την έκδοση απόφασης η οποία θα αφορά την ουσία της υποθέσεως και η οποία είναι υποχρεωτικό να δημοσιεύεται σε δημόσια συνεδρίαση. Η απόφαση ως εκ τούτου είναι αναγκαίο να είναι σαφής, πλήρης και εμπεριστατωμένη.

Μπορούμε λοιπόν να συνάγουμε ότι άλλος τρόπος ενασκήσεως της δικαιοδοτικής εξουσίας δεν υπάρχει. Είναι φανερό ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν αναφερόμαστε μόνο σε δικαίωμα των δικαιοδοτικών οργάνων για έκδοση απόφασης αλλά και σε υποχρέωσή τους προκειμένου να αποφευχθεί το φαινόμενο της αρνησιδικίας. Επομένως συνάγεται ότι στο δικονομικό - συνταγματικό δικαίωμα για παροχή δικαστικής προστασίας ενυπάρχει το δικαίωμα λήψης απόφασης αναφορικά με την αίτηση η οποία κάθε φορά κατατίθεται όχι μόνο στα πολιτικά δικαστήρια αλλά και σε διαφορές είτε ποινικής, είτε διοικητικής φύσης.

5.2. Το δικαίωμα λήψης ασφαλιστικών μέτρων

Γίνεται γενικά δεκτό στη σύγχρονη δικονομική επιστήμη, ότι το δικαίωμα δικαστικής προστασίας περιλαμβάνει και το δικαίωμα λήψης ασφαλιστικών μέτρων. Είναι σαφές ότι η ταχύτητα με την οποία απονέμεται δικαιοσύνη σε αυτές τις περιπτώσεις είναι σε αντιθετική σχέση με την ορθότητα και την ποιότητα της δικαιοδοτικής λειτουργίας. Γι'αυτό και γίνεται σαφώς αντιληπτό ότι ο νομοθέτης προσπαθεί κάθε φορά να βρει την «χρυσή τομή» μεταξύ της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης.

Δικαιολογείται όμως η ιδιαίτερος ταχεία απονομή της δικαιοσύνης σε περίπτωση που αναφέρονται κίνδυνοι λόγω καθυστέρησης εκδόσεως αποφάσεως. Άλλωστε πειστικά επισημαίνεται ότι «η παροχή της δικαστικής προστασίας είναι αποτελεσματική, όταν δεν περιορίζεται στην εκδίκαση της ουσίας της υπόθεσης, αλλά αποτρέπει την επέλευση ανεπανόρθωτης ζημίας στον ασκούντα το ένδικο βοήθημα». Η επιδίωξη και η επίτευξη της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων εξασφαλίζεται επίσης με αρκετές διατάξεις του ΚΠολΔ.

5.3. Το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης

Ομόφωνια υφίσταται στην επιστήμη όχι μόνο του δικονομικού δικαίου αλλά και άλλων κλάδων του δικαίου, ότι στο ευρύτερο συνταγματικό δικονομικό δικαίωμα δικαστικής προστασίας περιλαμβάνεται και το δικαίωμα για αναγκαστική εκτέλεση. Διχοστασίες και διχογνωμίες υπάρχουν μόνο ως προς τα μερικότερα ζητήματα τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Το δικαίωμα λοιπόν της αναγκαστικής εκτέλεσης αφορά την υποχρέωση της πολιτείας να παράσχει μέσω των αρμοδίων οργάνων της την κατάλληλη συνδρομή για τη λήψη των εξαναγκαστικών εκείνων μέσων, προκειμένου να διαμορφωθεί η νομική κατάσταση η οποία περιέχεται σε δικαστική απόφαση υπό το περιβλήμα εκτελεστού τίτλου και στο όνομα του Ελληνικού Λαού.

Είναι φανερό ότι δίχως την εκπλήρωση όσων αναφέρθηκαν παραπάνω, η παροχή δικαστικής προστασίας θα ήταν αναποτελεσματική και σίγουρα η σημασία της δεν θα ήταν ουσιαστική, αν δεν προέβλεπε η πολιτεία τον εξαναγκασμό της αναγκαστικής εκτέλεσης, προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο σκοπός των δικαστικών αποφάσεων.

Εκτός από το Σύνταγμα, ο ΚΠολΔ και ο ΚΕΔΕ κατοχυρώνουν το δικαίωμα διενέργειας αναγκαστικής εκτέλεσης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι απαγορεύεται η καταχρηστική συμπεριφορά οποιουδήποτε δικαιώματος και σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 του Συντάγματος «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας».

Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητα τα μέσα εκτέλεσης, τα οποία παραβιάζουν την αρχή σεβασμού της αξιοπρέπειας του ανθρώπου.

5.4. Το δικαίωμα αποδείξεως

Το δικονομικό δικαίωμα αποδείξεως περιλαμβάνεται εννοιολογικά και λειτουργικά στο δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας. Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα δικαιοδοτικά όργανα παρέχουν έννομη προστασία με τη λήψη και έκδοση αποφάσεως στην ουσία της εκαστοτε υπόθεσης.

Είναι φανερό ότι προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός θα πρέπει να τεθούν υπόψη του δικαστή τα πραγματικά περιστατικά που θα τον βοηθήσουν να καταλήξει στην παραδοχή ή στην απόρριψη της αιτήσεως. Ο,τιδήποτε τίθεται στην κρίση του δικαστηρίου πρέπει να είναι αληθές, ακριβές και να προτίθεται με τον προσήκοντα τρόπο από τους διαδίκους. Ο σχηματισμός δικανικής πεποίθησης δημιουργείται από την προσφορότητα των αποδεικτικών μέσων που επικαλούνται οι διάδικοι ή την ανυπαρξία αυτών.

Εκτός από το δικαίωμα αποδείξεως περιλαμβάνεται και το ειδικότερο δικαίωμα επικλήσεως των πρόσφορων κάθε φορά αποδεικτικών μέσων και προσαγωγής αυτών στο δικαστήριο. Επίσης το δικαίωμα να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν από το δικαστήριο τα αποδεικτικά μέσα που επικαλούνται οι διάδικοι.

Σύμφωνα με θεωρίες που έχουν ήδη διατυπωθεί εκτός του Συντάγματος και ορισμένες ειδικές διατάξεις υψηλής ιεραρχικής βαθμίδας κατοχυρώνουν το συγκεκριμένο δικαίωμα. Για παράδειγμα η διάταξη του άρθρου 3 του εβδόμου πρωτοκόλλου της Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών θεσπίζει ότι ο οποιοσδήποτε καταδικάστηκε με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αξιόποινη πράξη, μπορεί αν μεταγενέστερα προκύψει κάποιο αποδεικτικό μέσο που να αποδεικνύει ότι η απόφαση στηρίζεται σε δικαστική πλάνη, να το επικαλεστεί και να το προσκομίσει.

Τέλος, έτσι όπως υφίσταται για κάθε δικαίωμα, έτσι και εδώ, η συνταγματική θεμελίωση του δικαιώματος αποδείξεως δεν επιτρέπει και την άνευ περιορισμών άσκησή του. Άλλωστε η διάταξη του άρθρου 25 παρ.3 του Συντάγματος απαγορεύει ρητά την καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, η οποία μπορεί να συνίσταται σε παράδεκτη και ανεπίτρεπτη χρησιμοποίηση παρανόμως αποκτηθέντων μέσων αποδείξεως.

5.5. Το δικαίωμα των ενδίκων μέσων

5.5.1. Εισαγωγή

Η συνταγματική κατοχύρωση των ενδίκων μέσων, είναι ένα θέμα το οποίο απασχολεί την επιστημονική κοινότητα τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα το έτος 1980 η ελληνική θεωρία του αστικού δικονομικού δικαίου με μελέτες, άρθρα και γνωμοδοτήσεις άρχισε να θίγει το ζήτημα αυτό.

Είναι γεγονός ότι απασχόλησε και απασχολεί τον νομικό κόσμο αν το Σύνταγμα προστατεύει όχι μόνο ένα, αλλά περισσότερους βαθμούς δικαιοδοσίας και αν στο δικονομικό, συνταγματικό δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας, υπάγεται το μερικότερο δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά των δυσμενών ή βλαπτικών δικαστικών αποφάσεων. Στη συνέχεια ενδεικτικά καταγράφονται αντίθετες απόψεις που έχουν εκφραστεί για

το προαναφερθέν ζήτημα.

5.5.2. Θεωρίες για την Συνταγματική προστασία ή μη των ενδίκων μέσων

Οι απόψεις και θεωρίες για την Συνταγματική κατοχύρωση ή όχι των ενδίκων μέσων ποικίλουν: Ξεκινώντας από την ελληνική νομολογία θα παρατηρήσουμε ότι εμμένει στην εκδοχή ότι τα ένδικα μέσα ως μορφή δικαστικής προστασίας κατά των δυσμενών αποφάσεων και ως μέσα ελέγχου των δικαστικών αποφάσεων, δεν κατοχυρώνονται από το άρθρο 20 του Συντάγματος του 1975. Κατά καιρούς ο Άρειος Πάγος, το Συμβούλιο της Επικρατείας αλλά και το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο εκδίδουν αποφάσεις κατά της συνταγματικής κατοχύρωσης των ενδίκων μέσων. Πιο συγκεκριμένα το ΑΕΔ με την υπ' αριθμόν 48/1982 απόφασή του, διατυπώνει την άποψη για τη μη συνταγματική κατοχύρωση των ενδίκων μέσων, με αφορμή το ερώτημα αν είναι επιτρεπτή η αναψηλάφηση εναντίον αποφάσεων, του ίδιου του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου. Την άποψη για τη μη συνταγματική κατοχύρωση των ενδίκων μέσων υιοθετεί επίσης μεγάλο μέρος της αλλοδαπής νομολογίας και θεωρίας.

Όσο αφορά την ελληνική θεωρία μπορούμε να πούμε ότι από τους υποστηρικτές της μη συνταγματικής κατοχύρωσης των ενδίκων μέσων είναι η Π.Γέσιου - Φαλτσή η οποία αναφέρει σχετικά, «από τη μελέτη του Συντάγματος του 1975 προκύπτει ότι ρητή συνταγματική κατοχύρωση των δύο βαθμών δικαιοδοσίας όπως π.χ. προβλέπονται αυτοί από το άρθρο 12 παρ.1 του ΚπολΔ, δεν υφίσταται. Η διαπίστωση αυτή οδηγεί καταρχή στο συμπέρασμα ότι ο νομοθέτης μπορεί ν'αποφασίζει πόσα και ποιά ένδικα μέσα θα αναγνωρίσει.....θα πρέπει να συμπεράνουμε ότι το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας δεν περιλαμβάνει κατ'ανάγκη και κρίση σε περισσότερους βαθμούς δικαιοδοσίας.....»

Την ίδια άποψη διατύπωσε και ο Κ.Κεραμεύς σύμφωνα με τον οποίο «....οι επιμέρους εξειδικεύσεις του θεσμού των ενδίκων μέσων δύσκολα θα μπορούσαν να αναζητηθούν στο άρθρο 20Σ οποιαδήποτε συνταγματικά επιβαλλόμενη ανάγκη της υπέρξεως ή της ρυθμίσεώς τους...»

Αντίθετοι με τις παραπάνω απόψεις εμφανίζονται οι Γ.Α. Μαγκάκης και Κ.Μπέης. Ειδικότερα ο Κ.Μπέης με αφορμή επιστημονικό σχολιασμό της υπ' αριθμόν 622/1981 απόφασης του ΑΠ υποστηρίζει την άποψη της συνταγματικής κατοχύρωσης των ενδίκων μέσων.

Υποστηρικτής επίσης της άποψης ότι τα ένδικα μέσα εμπεριέχονται στην προστατευτική σφαίρα του άρθρου 20Σ, είναι και ο Ν.Κλαμαρής. Πιο συγκεκριμένα ο Ν.Κλαμαρής στο βιβλίο του «Το Δικαίωμα Της Δικαστικής Προστασίας» αναφέρει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα «...το δικαίωμα δικαστικής προστασίας συγκεκριμενοποιείται πρὸς δύο κατευθύνσεις: Αφενός κάθετα (ή ποσοτικά, ή κατά μεγέθη) και αφετέρου οριζόντια (ή ποιοτικά). Η κάθετη συγκεκριμενοποίηση σημαίνει, ότι το ολικό ατομικό συνταγματικό δικονομικό δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας από τα δικαιοδοτικά ὄργανα αναλύεται στα ακόλουθα μερικότερα ατομικά συνταγματικά δικονομικά δικαιώματα: Το δικαίωμα για έκδοση απόφασης στην ουσία της υπόθεσης, το δικαίωμα για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, το δικαίωμα για αναγκαστική εκτέλεση. Η οριζόντια συγκεκριμενοποίηση σημαίνει, ότι η παρεχόμενη από τα δικαιοδοτικά ὄργανα έννομη προστασία πρέπει να είναι πλήρης, ουσιαστική, πειστική, ελεγκτέα, αποτελεσματική και ἐγκαιρη. Είναι αναμφισβήτητο με βάση τους γενικά παραδεδωμένους ως σκοπούς των ενδίκων μέσων, ότι τα ένδικα μέσα συμβάλλουν οπωσδήποτε στην πληρότητα, ουσιαστικότητα, πειστικότητα της απονεμόμενης δικαστικής προστασίας, στη μείωση της δικαστικής αυθαιρεσίας και των κινδύνων από αυτή και τέλος στον έλεγχο της απονεμόμενης δικαστικής προστασίας.....» .

Τέλος κάποια κράτη ρητά εμπεριέχουν στις διατάξεις τους το δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων. Χαρακτηριστικά το Ιταλικό Σύνταγμα στο άρθρο 111 κατοχυρώνει το δικαίωμα ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως.

Είναι αυτονόητο ότι από οποιαδήποτε σκοπιά και να παρατηρήσει κάποιος το παραπάνω προβληματισμό και οποιαδήποτε θεωρία κ'αν υιοθετήσει, το συγκεκριμένο δικαίωμα -οπώς και όλα- δεν θα πρέπει να ασκείται καταχρηστικά.

V.I. ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Κάτι που επίσης απασχολεί τον νομικό κόσμο είναι αν υπάρχουν περιορισμοί κατά κύριο λόγο χρονικοί, στην άσκηση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας.

Ρητά το Σύνταγμα δεν περιέχει κάποια διάταξη η οποία ρυθμίζει το χρονικό διάστημα που έχει κάποιος προκειμένου να ασκήσει το έννομο δικαίωμά του. Έτσι το Σύνταγμα αφήνοντας εκτός των διατάξεών του μία τέτοια ρύθμιση δεν καθιερώνει κάποιο χρονικό περιορισμό ή προθεσμία με αποτέλεσμα να μην υφίσταται παραγραφή ή αποδυνάμωση το δικαίωμα της εννόμου προστασίας.

Η ρύθμιση των δικονομικών δικαιωμάτων όμως, τα οποία αποτελούν μερικότερες εκφράσεις του γενικού δικαιώματος των εννόμου προστασίας ρυθμίζονται με διατάξεις του κοινού δικονομικού νομοθέτη. Έτσι στον ΑΚ για παράδειγμα θα βρούμε διατάξεις που ρυθμίζουν την παραγραφή, ή στον ΚπολΔ διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση έφεσης, αν αίρεσης, ανακοπής ερημοδικίας κ.λ.π.

V.II. ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η αποδυνάμωση δικαιώματος δεν μπορεί να αφορά το γενικό δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας του άρθρου 20 παρ.1 του Συντάγματος.

Η αποδυνάμωση όμως μπορεί να αφορά τα επί μέρους δικονομικά δικαιώματα ή ένδικα βοηθήματα του γενικού δικαιώματος δικαστικής προστασίας. Αυτό είναι λογικό να συμβαίνει μια και η άσκηση δικαιώματος που αποδυναμώθηκε θα ήταν καταχρηστική κάτι που δεν προσκρούει μόνο στο Σύνταγμα και στο άρθρο 25 παρ.3 αλλά και στο αστικό δικονομικό δίκαιο. Το δικαίωμα που αποδυναμώθηκε όχι μόνο δεν μπορεί να ασκηθεί, αλλά ούτε υφίσταται πια.

Προϋποθέσεις αποδυναμώσεως δικαιώματος μπορούμε να αναφέρουμε τις ακόλουθες:

A) Η παρέλευση σημαντικού χρονικού διαστήματος μέσα στο οποίο θα μπορούσε να ασκηθεί το τελικά μη ασκηθέν δικαίωμα και

B) Η άπρακτη παρέλευση του χρονικού διαστήματος δημιουργεί στον άλλο εμπιστοσύνη, ότι το δικαίωμα που δεν ασκήθηκε μέχρι τότε δεν πρόκειται να ασκηθεί ούτε στο μέλλον και έτσι η δημιουργηθείσα εμπιστοσύνη στις σχέσεις τους.

V.III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύνταγμα: «Γραπτός σε ιδιαίτερο κείμενο διατυπωμένος, υπέρτατος, γενικός, καθολικός, θεμελιώδης νόμος, που έχει τεθεί με ειδική διαδικασία, ρυθμίζει τη συνολική κοινωνική, πολιτική, οικονομική ζωή και έννομη τάξη, έχει αυξημένη τυπική δύναμη και μεταβάλλεται με διαδικασία δυσχερέστερη της προβλεπόμενης για τους κοινούς νόμους, των οποίων ιεραρχικά προΐσταται.» Το σύγχρονο Σύνταγμα λοιπόν ως καθολικός και υπέρτατος νόμος, ρυθμίζει την έννομη τάξη, τόσο τη δημόσια όσο και την ιδιωτική.

Η Πολιτική Δικονομία αποτελεί επίσης ένα από τους ουσιώδεις τρόπους εξασφαλίσεως της κοινωνικής ειρήνης, μια και παρέχει τα μέσα με τα οποία αναγνωρίζονται επισήμως δικαιώματα που προβλέπονται στο ουσιαστικό δίκαιο και εν συνεχεία με τη βοήθεια του κρατικού μηχανισμού πραγματοποιούνται. Η ύπαρξη αρχών πολιτικής δικονομίας και γενικότερα κανόνων, αποτελεί εγγύηση για το σεβασμό των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από το νόμο, προκειμένου να λειτουργεί εύρυθμα η έννομη τάξη και να είναι σε θέση να παρέχει όλες τις προϋποθέσεις για πρόοδο σε όλους τους τομείς (ηθικούς, πνευματικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς κ.λ.π).

Για όσα προαναφέρθηκαν το Σύνταγμα αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα όλων αυτών των αρχών και ιδιαίτερα με το άρθρο 20 παρ. 1, καθιερώνει το δικαίωμα δικαστικής προστασίας με ό,τι αυτο συνεπάγεται. Ο σεβασμός και η προστασία στην αξία του ανθρώπου (άρθρο 2παρ.1Σ) είναι απαράβατη υποχρέωση ενός Δημοκρατικού πολιτεύματος και ενός κράτους δικαίου.

Η παροχή εννόμου προστασίας και η αξίωση για δίκαιη δίκη αποτελεί μέριμνα όχι μόνο του Συντάγματος-τόσο στην ελληνική όσο και την έννομη τάξη άλλων κρατών-αλλά και διεθνών συμβάσεων με αυξημένο κύρος και ισχύ. Όπως για παράδειγμα το άρθρο 6 παρ.1 της Συμβάσεως της Ρώμης.

Πάντα διαχρονικός ο ορισμός του Κ.Τσάτσου για το τί εστί πολιτεία ή κράτος δικαίου «...πολιτείες είναι αυτές όπου η πολιτική εξουσία αυτοδεσμεύεται από τους πάγιους νόμους της και δεν αλλάζει κατά τα συμφέροντα της στιγμής, αλλά τους εφαρμόζει ακόμη και εναντίον της, δημιουργώντας έτσι μίαν σφαίρα ασφαλείας γύρω από κάθε άτομο.....»

Καταλήγωντας μπορούμε με ασφάλεια να πούμε ότι το συνταγματικό δικαίωμα δικαστικής προστασίας του άρθρου 20 σε συνάρτηση με τις αρχές της Πολιτικής Δικονομίας αποτελούν έναν από τους βασικότερους ακρογωνιαίους λίθους της συνταγματικής έννομης τάξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γέσιου-Φαλτσή Π: Το Δικαίωμα Αποδείξεως, Τόμος Α, 1987
- η ίδια: Ανακοίνωση / Παρέμβαση στο 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ενώσεως Ελλήνων Δικονομολόγων 1982
- Δαγτόγλου Π: Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, τόμος Γ, 1981
- Δημητρίου Α.Γ. : Πρακτικά θέματα Συνταγματικού Δικαίου Ι, 2004
- ο ίδιος: Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου,Θ έκδοση, 2001
- Κεραμείς Κ: Ανακοίνωση / Παρέμβαση στο 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ενώσεως Ελλήνων

Δικονομολόγων 1982

- Κλαμαρής Ν: Το Δικαίωμα Δικαστικής Προστασίας, 1989
- ο ίδιος: Η καταχρηστική άσκησης δικαιώματος εν τω αστικώ δικονομικώ δικαίω
- Μπέης-Καλαβρός-Σταματόπουλος: Δικονομία των Ιδιωτικών Διαφορών, 1999
- Μπέης Κ: Μαθήματα Πολιτικής Δικονομίας, 1984
- ο ίδιος: Εισαγωγή στη Δικονομική Σκέψη
- Ράμμος-Κλαμαρής: Επιτομή Αστικού Δικονομικού Δικαίου, Α ημίτονος, 1998
- Ράμμος Γ: Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου, τόμος Β,

ΠΗΓΕΣ

- ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
- ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
- ΕισΝΑΚ
- ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ